

Td. Hartkorn vilde omtrent være passende. Der bliver altsaa her et meget betydeligt Beløb af Jord, som staaer til Raadighed, og som vil kunne sælges og anvendes til de Formaal, jeg har nævnt. Det er saa Meget, at det vil indbringe omtrent 400,000 Rb. om Aaret. Dernæst er der en Mængde Capitaler og andre Ting, saasom Godtgjørelse for tidligere solgte Eiendomme o. s. v., som henligge til Præstetaldene, og som vistnok for Størstedelen — naturligviis forsaavidt der ikke ved private Dispositioner skulde være lagt Hindringer derimod, thi saa bør det jo ikke stee — kunne indbrages i Statskassen, og derigjennem kunde der indvindes endnu omtrent 100,000 Rb. aarlig. Vi vilde altsaa omtrent have en halv Million aarlig til Raadighed for Statskassen til dermed at udjævne Ulighederne imellem de enkelte Raab, til at indløse Præstegaardene og affkaffe Raabesaaret, til at indføre en anden Pensionsmaade, kort sagt, de Formaal, som vi have troet burde opnaaes, maatte vi kunne opnaae, uden at Statskassen vilde blive udsat for at lide noget Tab; thi den vil bestandig have det i sin Magt ikke at give Mere ud, end hvad der staaer i Forhold til de Midler, den faaer ind. Saaledes troer jeg, at vi, Sagen seet fra den finantzielle Side, maatte ønske, at den blev ordnet. Men dernæst troer jeg, at vi ogsaa, naar vi see Sagen fra Sognenes Standpunkt, maatte ønske, at Tienden kunde vedblive at være, som den fra gammel Tid har været, en stedlig Afgift eller en Hjemmeindtægt, som den er bleven kaldt, istedetfor at den skulde gaae ind i Statskassen. Det har oprindeligt og bestandigt været Hensigten med Præstetienden, at den skulde gives af Sognene til deres egne aandelige Formaaals Tilfredsstillelse. Det er ganske vist, at der er steet store Misbrug med den, idet man saaledes s. Ex. har taget Tienden bort fra eet Sogn og lagt den hen til andre Sogne, om man end ikke har betragtet den som Handelsvare, saaledes som det er steet med de andre Tiender; men det er Allsammen Misbrug, som ikke bør ophæve Reglen, at Tienden har været anvendt til det vedkommende Sogns aandelige Formaaals Fremme. Det er jo ogsaa Grunden til, at der s. Ex. i Kjøbstæderne og Kjøbenhavn, som den høitærede Minister gjorde

opmærksom paa, ikke svares Tiende, men derimod Præstepenge, saa at Forholdet der med Hensyn til Præsternes Lønningsmaade er aldeles forskjelligt fra, hvad det er paa Landet. Dette Forhold har ogsaa været klart for Udvalgene, idet det første Udvalg undtog Kjøbenhavn fra denne Lov, og det sidste ikke blot Kjøbenhavn, men ogsaa Kjøbstæderne og forbeholdt Forholdene der en nærmere Ordning. Men hvad der saaledes gjælder om Kjøbenhavn og Kjøbstæderne, gjælder ganske vist ogsaa for en Deel om Landet. Den sidste ærede Taler bemærkede, at det ikke gif an saaledes at opvække Mistillid og Misnøje mellem de enkelte Sogne eller mellem enkelte Dele af Landet. Det er ganske vist, at det i Reglen ikke er rigtigt, — men her er et Spørgsmaal, som er af en anden Bestaaffenhed, og forsaavidt jeg forstod det ærede Medlem, var han selv ikke utilbøjelig til at vække Misnøje mod dem, der vare aldeles tiendefrie; der vilde han have en Afsløningslov til at udjævne Uligheden, men hvad der gjælder ligeoverfor Private, har man dog ogsaa Lov til at anvende overfor Communer og større Heelheder af dem. Det er vitterligt, at Tienden faaber meget ulige paa de forskjellige Egne af Landet, efterfom den er afløst i en tidligere eller i en senere Tid. Er den afløst tidligere, saa udredes der et forholdsviis meget mindre Beløb pr. Tønde Hartkorn, end hvor den er afløst i senere Tid. De Sogne, der saaledes komme til at udrede en meget stor Tiendebyrde, kunne ogsaa billigviis have Krav paa, at de, da det er en gammel stedlig Afgift for deres egne aandelige Formaaals Skyld, dog idetmindste beholdt nogen Fordeel for de store Byrder, der saaledes hviler paa dem fremfor paa andre Sogne. Det Selsamme, som har bevæget os til de forrige Gange at undtage Kjøbenhavn og Kjøbstæderne, kunde maastee, naar vi enkeltviis vilde gaae Sognene igjennem, bevæge os til ogsaa at gjøre Undtagelser ved adskillige af disse. Hvorledes Tiendebyrden hviler paa de enkelte Sogne, har ikke hidtil været undersøgt i Udvalgene. Hvor udsørlige Dphlysninger man end har havt om mange andre Forhold, om dette Forhold savner man ganske Dphlysning; men det forekommer mig rigtignok, det var Noget, der vilde være